

EXISTUJÍCÍ ROZDÍLY MEZI PRACOVNÍKY STÁTNÍCH STATKŮ A ČLENY JZD

Corporate Author (Economic Research Institute for Agriculture and Food, Praha). *Present Differences between State Farm Employees and Members of Uniform Agricultural Cooperatives*. Sbor. ÚVTI - Sociol. zeměd. 11 (2) : 121-130, 1975.

A considerable part of our agricultural workers (a larger part in the state sector and a lesser part in the cooperative sector) are aware of the differences existing between state farm employees and members of agricultural cooperatives. Implementation of the decree of the Federal Ministry concerning regulation of the development of remunerations for work and allotment of agricultural products at uniform agricultural cooperatives undoubtedly contributed to alleviation of the above difference. The purely cooperative factor, i. e. better attitude to work associated with relation to group ownership in the uniform agricultural cooperative exerts an incomparably lesser impact in both sectors. On the other hand, the importance of advantages and rights resulting from their employment in industry or on state farms is constantly growing, especially among young collective farmers. The survey further demonstrated that the majority of state farm workers did not show even a theoretical interest in passing from the farms to agricultural cooperatives. This, too, indicates gradual vanishing of the differences of work and existential conditions in the two sectors of our socialist agriculture. The only exception are technicians in whom the percentage of those dissatisfied with their work on the farm surpasses the percentage of those who are satisfied. This is due to the question of financial awards as well as because they consider the present system of farm management inhibitory for enforcing their initiative and capacities and blocking making full use of their work effort.

Všestranný rozvoj československého socialistického zemědělství, kvalitativní růst družstevního vlastnictví a v důsledku toho i jeho sblížování s vlastnictvím všelidovým má své závažné sociální důsledky a v stále větší míře se odráží ve vědomí a mentalitě pracujících obou sektorů socialistického zemědělství. V tomto příspěvku věnujeme pozornost otázce existujících rozdílů v postavení členů JZD a pracovníků státních statků a míře toho, jak si je uvědomují členové JZD a pracovníci státních statků.

Zkoumaná problematika je aktuální. Výsledky výzkumu odrážejí dosažený stupeň v procesu sblížování obou forem socialistického vlastnictví v našem zemědělství ve vědomí pracujících obou sektorů socialistického zemědělství.

Výzkum této otázky je založen na metodě řízených rozhovorů a dotazníku, a tedy v našem případě na výzkumu názorů 585 členů družstev a 165 pracovníků státních statků.

Jak v osnově otázek, určených pro řízené rozhovory, tak v dotazníku byla členům JZD a pracovníkům státních statků položena shodně otázka, zda existují rozdíly mezi členy JZD a pracovníky statků, a jestliže existují, pak v čem spočívají. V odpovědi na otázku, zda existují rozdíly, se členové JZD a pracovníci státních statků značně rozcházejí.

I. Názory pracovníků státních statků a členů JZD na existenci rozdílů mezi členy JZD a pracovníky SS — v ‰ — Opinions of state farm employees and members of uniform agricultural cooperatives about the existence of difference between the two groups in ‰

Specifikace	Ředitel-předseda	Technik	Traktorista-opravář	Pracovník ŽV	Pracující důchodce	Celkem
Pracovníci SS						
ano	89,6	97,4	81,8	77,1	70,0	84,1
ne	6,9	2,6	12,1	17,1	30,0	13,9
nevím	3,5	—	6,1	5,8	—	2,0
Členové JZD						
ano	64,0	60,9	32,0	28,0	26,1	44,0
ne	20,0	21,7	16,0	8,0	4,3	15,4
nevím	16,0	17,4	52,0	64,0	69,6	40,6

Z tab. I je na první pohled zřejmé, že mezi respondenty z řad družstevních rolníků a pracovníků státních statků není prakticky rozdílů v podílu odpovědí, vyjadřujících shodu postavení pracujících v obou sektorech. Naproti tomu podstatné rozdíly nacházíme mezi oběma skupinami respondentů v odpovědích konstatujících existenci rozdílů mezi členy JZD a pracovníky statků a v odpovědích vyjadřujících neznalost situace v jiném sektoru než v kterém je respondent zaměstnán, tedy neschopnost srovnávání. Zatímco naprostá většina pracovníků státních statků si je vědoma existence rozdílů mezi družstevníky a pracovníky státních statků, přes 40 % družstevníků není schopno provést srovnání mezi pracovníky obou sektorů a odpovídá „nevím“.

Tuto skutečnost lze sice vysvětlit, ale z materiálů, které máme k dispozici, ne dost průkazně doložit. Diferenci, kterou můžeme pozorovat v tab. I

II. Odpovědi pracovníků SS a členů JZD různých věkových skupin na otázku existujících rozdílů mezi pracovníky SS a JZD v ‰ — Answers of state farm employees and members of uniform agricultural cooperatives of various age groups to the question of existing differences between the two groups in ‰

Specifikace	Věková skupina			
	do 25 let	26—40 let	41—60 let	nad 60 let
Pracovníci SS				
ano	93,7	83,3	90,0	71,5
ne	—	14,0	6,0	28,5
nevím	6,3	2,7	4,0	—
Členové JZD				
ano	33,3	47,7	52,4	33,3
ne	22,2	23,7	16,7	4,2
nevím	44,5	31,6	30,9	62,5

v názorech na existenci rozdílů mezi členy JZD a pracovníky statků z hlediska profesní struktury jsou sice značné, ale nijak zarážející. Je přirozené, že podíl kladných odpovědí klesá jak v případě statků, tak i JZD od ředitele, resp. předsedy směrem k důchodcům, a stejným směrem stoupá podíl záporných a neurčitých odpovědí (tab. II).

V uvedené tabulce vynikají v kladných odpovědích věkové skupiny pracovníků do 25 let a mezi 41. a 60. rokem věku. Pokud jde o poslední jmenovanou věkovou skupinu, pak je třeba říci, že tato skupina koresponduje především se skupinami ředitelů, resp. předsedů a techniků. U pracovníků státních statků ve věku do 25 let jde vesměs o traktoristy a opraváře, z nichž mnozí žijí i po skončení vojenské prezenční služby u svých rodičů v místě hospodářství statku, a navíc nad některé výhody zaměstnání v družstvu kladou přesnou pracovní dobu pracovníka statku.

Součástí otázky položené respondentům bylo vyjádření konkrétních rozdílů, existujících, podle jejich názoru, mezi členy JZD a pracovníky státních statků (tab. III). Tuto podotázku zodpověděli ti respondenti, kteří mají za to, že existují rozdíly mezi pracovníky obou sektorů socialistického zemědělství.

Uskutečněné rozhovory a odpovědi respondentů na danou otázku v dotazníku nás přesvědčily, že hlavní důraz kladou jak pracovníci stát-

III. Konkrétní rozdíly mezi členy JZD a pracovníky SS z hlediska profesní struktury pracovníků SS a členů JZD v % — Concrete differences between the UAC members and SF employees from the point of view of professional structure of the two groups in %

	Ředitel-předseda (zast.)	Technik	Traktorista- opravář	Pracovník ŽV	Pracující důchodce	Celkem
Pracovníci SS						
Vyšší odměny (bez daně) a více naturálií (záhumenky) v JZD	65,3	69,5	82,7	88,7	77,3	76,2
Lepší poměr k práci a k vlastnictví v JZD	30,4	19,5	13,8	3,7	18,2	17,0
Větší pružnost v jednání a řízení a účast pracovníků na řízení v JZD	—	6,5	3,5	3,7	—	3,4
Lepší organizace práce na statcích	4,3	4,3	—	3,7	4,5	3,4
Členové JZD						
Vyšší odměny (bez daně) a více naturálií v JZD	34,4	40,9	40,0	50,0	46,1	39,8
Lepší poměr k práci a k vlastnictví v JZD	39,1	18,2	13,3	20,0	23,1	25,7
Výhodnější pracovní doba na statcích	13,1	18,2	33,4	10,0	7,7	15,3
Lepší organizace práce a větší disciplína na statcích	3,4	13,6	13,3	20,0	15,4	14,4
Větší jistota výdělku na statcích	—	9,1	—	—	15,4	4,8

IV. Konkrétní rozdíly mezi členy JZD a pracovníky SS z hlediska věkové struktury pracovníků SS a JZD v ‰ — Concrete differences between the UAC members and SF employees from the point of view of age structure of the two groups in ‰

Specifikace	Věková struktura			
	do 25 let	26 — 40 let	41 — 60 let	nad 60 let
Pracovníci SS				
Vyšší odměny (bez daně) a více naturálií (záhumenky) v JZD	88,2	75,6	71,7	68,7
Lepší poměr k práci a k vlastnictví v JZD	11,8	18,3	15,1	25,1
Větší pružnost v jednání a řízení a účast pracujících na řízení v JZD	—	4,5	5,6	—
Lepší organizace práce na statcích	—	1,6	7,6	6,2
Členové JZD				
Vyšší odměny (bez daně) a více naturálií v JZD	43,3	45,5	39,3	39,8
Lepší poměr k práci a k vlastnictví v JZD	13,4	15,1	32,1	25,4
Výhodnější pracovní doba na statku	32,2	24,2	7,2	11,7
Lepší organizace práce a větší disciplína na statcích	11,1	9,1	21,4	7,7
Větší jistota výdělku na statku	—	6,1	—	15,4

V. Možnost volby zaměstnání pracovníka statku mezi SS a JZD v ‰ — Possibility

Specifikace	Profesní struktura			
	ředitel (zástupce)	technik	traktorista-opravář	pracovník ŽV
Vždy pro práci na statku	67,8	43,6	60,6	57,2
Přednost práci v JZD	21,4	46,1	30,3	20,0
Lhostejné zda na statku či v JZD	10,8	10,3	9,1	22,8

ních statků, tak i členové družstev na důchodovou stránku, vyjadřující rozdíl mezi pracovníky statků a družstev. Tento rozdíl mluví ve prospěch JZD. Přitom jsou přibližně v rovnováze odpovědi těch, kteří vyzvedají vyšší výděly, popřípadě výděly bez zdanění u členů JZD a těch, kteří zdůrazňují větší množství naturálií a záhumenek. V prvním případě jde takřka výhradně o funkcionáře a traktoristy statků i družstev, v druhém případě pak o pracovnice živočišné výroby a důchodce.

Skutečnost, že tři čtvrtiny všech pracovníků státních statků nacházejí hlavní rozdíl mezi členy JZD a pracovníky statků ve vyšších peněžních a naturálních příjmech družstevníků, a že tento podíl, i když rovněž nejvyšší, činí u respondentů — družstevníků přibližně 40 %, nijak nepřekvapuje.

Daleko nejvyšší podíl odpovědí, nacházející mezi pracovníky statků hlavní rozdíl, resp. jediný rozdíl mezi pracovníky obou sektorů v důchodové stránce věci, připadá na profesní skupiny traktorista-opravář a pracovníce živočišné výroby. Ale i u skupin ředitel a technik je tento podíl poměrně velmi vysoký, přičemž ve většině případů je stanovisko těchto funkcionářů k dané otázce motivováno osobními hledisky, projevujícími se porovnáním průměrné výměry státního statku a JZD, a příjmem respondenta-funkcionáře statku s příjmem srovnatelného funkcionáře družstva.

Názor, že rozdíl mezi družstevníky a pracovníky SS spočívá v lepším poměru k práci a k vlastnictví u členů družstev, tvoří velikostí podílu druhou skupinu odpovědí. A to jak v případě respondentů z řad pracovníků státních statků, tak členů družstev. U obou skupin vyzvedají úlohu lidského činitele, jeho pracovní morálních kvalit, především přední funkcionáři statků a družstev. U předsedů družstev tvoří tato skupina odpovědí nejvyšší podíl odpovědí vůbec.

Uvedenými dvěma skupinami odpovědí jsou prakticky vyčerpány v případě pracovníků státních statků odpovědi na otázku, v čem spočívají rozdíly mezi členy JZD a pracovníky statků. Zbývající dvě skupiny odpovědí nehrají významnější roli. Naproti tomu členové družstev uvádějí ještě dvě odpovědi na danou otázku; přitom podíl těchto odpovědí není zdaleka zanedbatelný. V obou jsou akcentovány přednosti státních statků před družstvy, případně výhody, jichž používají pracovníci státních statků.

Přes 15 % respondentů z řad členů JZD nachází rozdíl mezi družstevníky a pracovníky statků ve výhodnější pracovní době platné pro pracovníky statků. Na uvedených 15,3 % respondentů se podílejí jejich jednotlivé skupiny velmi nerovnoměrně. Vysoko nad průměrem se pohybuje tato odpověď u skupiny traktorista-opravář, v níž zaujímá hned druhé

of occupational choice of a SF employee and a UAC member in %

Profesní struktura		Věková struktura (v letech)			
pracující důchodce	celkem	do 25	26 – 40	41 – 60	nad 60
60,0	56,9	64,7	55,1	53,8	62,9
33,3	31,0	23,5	31,8	32,7	29,6
6,7	12,1	11,8	13,1	13,5	7,5

místo za podílem připadajícím rozdílu v odměnách a naturáliích. Vzhledem k tomu, že se příslušníci této profesní skupiny řadí věkem do první a druhé věkové kategorie a navíc se u nich zvlášť vyznačuje zaměstnanecký vztah k družstvu, není velikost podílu připadající na uvedenou odpověď u této skupiny překvapující. Poměrně značný důraz, který kladou na otázku pracovní doby i funkcionáři družstev, odpovídá stále ještě značnému časovému zatížení těchto pracovníků v družstvech. Zajímavé je, že nejmenší pozornost věnují otázce výhodnosti pracovní doby pracovníce v živočišné výrobě, u nichž při převládajícím jednosměnném nepřetržitém provozu je otázka pracovní doby zvlášť aktuálním problémem.

Každý sedmý družstevník nachází odpověď na danou otázku v lepší organizaci práce a větší disciplíně, které podléhá pracovník státního statku.

Mezi jednotlivými skupinami respondentů jsou tu však nemalé rozdíly v tom, že zatímco jedni, zvláště traktoristé a pracovníce živočišné výroby, zdůrazňují organizaci práce, druzí, zvláště funkcionáři, kladou důraz na větší disciplínu.

To, co jsme až dosud uvedli k posuzování rozdílů mezi pracovníky statků a členy JZD z hlediska profesní struktury respondentů, nám může doplnit i hledisko věkové.

Tab. IV dokazuje naprosto jednoznačně, že pracovníci státních statků v nejnižší věkové kategorii spatřují rozdíl mezi pracovníky státních statků a členy JZD výhradně v příznivějších platových podmínkách družstevníků. Pouze pracující důchodci na statcích, tj. pracovníci v nejvyšší věkové kategorii, a do určité míry i příslušníci středních věkových kategorií, nacházejí hranici mezi pracovníky obou sektorů ve větší, i když zdaleka ne podstatné míře v ostatních hlediscích, zvláště v lepším poměru k práci a k vlastnictví na straně družstevníků.

Tu je však třeba připomenout, že podstata tohoto vztahu k vlastnictví je chápána různě. U důchodců a pracovníků vyšších věkových kategorií jak v JZD, tak na statcích se opírá do značné míry o původní vlastnický vztah k výnosům. U mladších pracovníků a zvláště funkcionářů v obou sektorech vyvěrá tato podstata z výhod vlastních družstevnímu sektoru, a to především v oblasti rozdělování.

Nepřekvapuje též skutečnost, že se zvláště u prvé, ale do značné míry i u druhé věkové kategorie výrazně prosazuje názor, podle něhož rozdíl mezi pracovníky obou sektorů spočívá ve výhodnější pracovní době na státních statcích. Pozornost si zaslouží i to, že v případě prvé věkové kategorie zaujímají přednosti zaměstnaneckého poměru na státních statcích v názorech mladých družstevníků přes 43 % a v případě druhé věkové kategorie téměř 40 %. Naproti tomu v posledních věkových kategoriích, tj. u družstevníků starších 40 let, zaujímá stále významný podíl v názorech na rozdíly mezi pracovníky statků a členy družstev lepší poměr k práci a k vlastnictví.

Při řízených rozhovorech i v dotaznících pro respondenty z řad pracovníků státních statků byla řešená otázka rozšířena o další dvě, z nichž prvá s projednávanou problematikou úzce souvisí. Respondent se rozhoduje v případě možnosti volby práce mezi statkem a družstvem. Tuto možnost má teoreticky každý pracovník státního statku vždy, ale z nejrozumnějších příčin subjektivní i objektivní povahy ji v praxi ne vždy realizuje. I tak nás však musí zajímat důvody, které poutají pracovníka k státnímu statku, případně jej lákají k přechodu do JZD.

Z tab. V je zřejmé, že téměř 60 % pracovníků státních statků by v případě možnosti volby mezi prací na statku a v družstvu volilo znovu práci na státním statku. Zatímco u všech skupin pracovníků zaujímá toto stanovisko podíl pohybující se nad uvedeným průměrem, v případě skupiny zahrnující techniky statků klesá tento podíl hluboko pod celkový průměr.

Ve skupině odpovědí, dávajících přednost práci v družstvu před prací na statku, vyniká tedy vysoko nad průměr podíl připadající na skupinu techniků. Nejnižší podíl vykazují v tomto případě skupiny ředitel a pracovníci v živočišné výrobě. I tak však skutečnost, že každý pátý ředitel dává přednost řídicí funkci v družstvu, je pozoruhodná. Naproti tomu ne-

VI. Důvody pro setrvání pracovníka na státním statku v ‰ — Reasons for staying of the worker on a state farm in ‰

Specifikace	Profesní struktura						Věková struktura (v letech)			
	ředitel (zást.)	technik	trakto- rista- opravář	pracovník ŽV	pracující důchodce	celkem	do 25	26—40	41—60	nad 60
Na práci na statku jsem si zvykl	41,7	31,6	17,7	43,8	21,4	32,1	27,3	32,0	34,6	21,4
Z rodinných důvodů (byt, zaměstnání manžela, rodičů a pod.)	—	15,7	23,5	18,8	35,7	18,5	20,4	21,5	7,7	35,8
S prací na statku jsem spokojen	33,4	10,5	17,7	12,4	21,5	18,3	18,2	10,7	23,1	21,4
Lepší organizace práce, řízení a pořádek na statku	8,3	31,6	17,6	—	7,1	13,8	—	25,0	15,4	7,1
Jistá odměna za práci	—	5,3	11,7	18,8	14,3	9,9	18,2	3,5	11,5	14,3
Lepší pracovní doba	—	5,3	5,9	6,2	—	3,7	15,9	3,5	—	—
Celospolečenský zájem	16,7	—	5,9	—	—	3,7	—	3,5	7,7	—

překvapuje, že v této skupině odpovědí připadá nejnižší podíl na pracovnice v živočišné výrobě a právě tak vysoko nadprůměrný podíl ve skupině otázek označených jako „lhostejné zda na statku či v JZD“. Jde tu totiž většinou o ženy s rodinami, bez zvláštních pracovních ambicí, přičemž charakter jimi vykonávané práce je v obou družích podniků shodný bez podstatnějších rozdílů v platových podmínkách. Důležitou úlohu hrají u těchto pracovnic takové otázky, jako bydliště rodiny a vzdálenost do zaměstnání, zaměstnání manžela apod.

Ve stanoviscích respondentů k dané otázce podle jejich věkové struktury se jeví mezi jednotlivými věkovými skupinami poměrně značná vyrovnanost. Pozornost si zaslouží nejnižší věková skupina s nejvyšším podílem odpovědí vyjadřujících zájem o setrvání na statku a s nejnižším podílem odpovědí dávajících přednost zaměstnání v družstvu. Mladí pracovníci státních statků zřejmě výše hodnotí již zmíněné principy zaměstnaneckého poměru vlastní i průmyslovým odvětvím, než některé dosavadní výhody členského vztahu v družstvu. Tento postoj mladých pracovníků statků koresponduje s názory téže věkové kategorie pracovníků v družstvech, kteří, jak jsme se již zmínili, spatřují rozdíly mezi pracujícími na statcích a v družstvech právě v přednostech vlastních zaměstnaneckému poměru.

Případnou volbu zaměstnání mezi statkem a družstvem zajímavým způsobem doplňují i zdůvodnění této volby. Avšak vzhledem k tomu, že přibližně 20 % respondentů toto zdůvodnění nevyjádřilo, i když se pro některý z obou sektorů rozhodlo, museli jsme upustit s ohledem na nedostatečnou reprezentativnost od rozboru zdůvodnění volby eventuálního přechodu pracovníka statku do JZD.

Z údajů, které uvádí tab. VI, považujeme za potřebné vyzvednout především dva momenty. Jednak je to mimořádně vysoký podíl, který připadá u skupiny techniků na odpovědi, zdůrazňující lepší organizaci práce, řízení a pořádek na statku. Na této skutečnosti není, zvláště v případě techniků, zásadně nic pozoruhodného. Vezmeme-li však v úvahu zdůvodnění, která uvádějí technici, volící spíše přechod do družstva, pak zjistíme, že téměř 40 % z nich by raději přešlo do družstva právě pro stávající systém organizace a řízení na statcích. Jsou totiž přesvědčeni, že právě tento systém jim nedovoluje, aby plně využili svých schopností a znalostí a dosáhli plnějšího uspokojení z práce.

Za druhé považujeme za účelné upozornit na skutečnost, které jsme se dotkli již výše, že totiž více než třetina pracovníků státních statků ve věku do 25 let by nechtěla měnit statek za družstvo pro výhody vlastní zaměstnaneckému poměru. Vzhledem k tomu, že tomu není jinak ani u mladých družstevníků, dá se soudit, že tu jde daleko spíše o otázku generační, než jak se někdy uvádí, sociálního původu těchto pracovníků.

Odpovědi zařazené do skupiny „celospolečenský zájem“ jsou prakticky záležitostí takřka výhradně skupiny ředitelů, a tomu odpovídající druhé a zvláště třetí věkové kategorie. Jde tu o pracovníky, kteří zastávají svou funkci buď z pověření stranického orgánu, anebo z vlastního přesvědčení, že na místě, které zastávají, jsou společností nejprospěšnější.

Značná část pracujících našeho zemědělství, větší v státním, menší v družstevním sektoru, si je vědoma existujících rozdílů mezi pracovníky státních statků a členy JZD. Prvořadou úlohu přitom hraje celková úroveň

důchodů, vyšší v družstvech, nižší na státních statcích. K zmírnění tohoto rozdílu nepochybně přispěla realizace výnosu federálního ministerstva k usměrňování vývoje odměn za práci a poskytování zemědělských výrobků v jednotlivých zemědělských družstvech. Nepoměrně menší váha tu připadá, a to v obou sektorech, na ryze družstevní faktor, tj. lepší poměr k práci v souvislosti se vztahem k skupinovému vlastnictví v JZD. Naproti tomu roste, zvláště mezi mladými družstevníky, váha výhod a práv vyplývajících ze zaměstnaneckého poměru v průmyslu či na statcích.

Výzkum dále prokázal, že většina pracovníků státních statků nejeví ani teoretický zájem o přechod ze statku do družstva. I to svědčí o postupném stírání rozdílů v pracovních a existenčních podmínkách v obou sektorech našeho socialistického zemědělství. Výjimku tu tvoří technici, kteří jsou s prací na statku více nespokojeni než spokojeni. A to jednak z důvodů platových, a jednak proto, že se domnívají, že stávající systém řešení na statcích brání v uplatnění jejich iniciativy a schopností a znemožňuje plné jejich pracovní využití.

Domnívají se, že ústřední řídicí orgány by měly i v budoucnu věnovat sociálně politické sféře v našem zemědělství zvýšenou pozornost a i z této strany napomáhat k postupnému a soustavnému sbližování obou jeho sektorů.

Došlo dne 10. 9. 1975

Kolektiv (Výzkumný ústav ekonomiky zemědělství a výživy, Praha). *Existující rozdíly mezi pracovníky státních statků a členy JZD*. Sbor. ÚVTI - Sociol. zeměd. 11 (2) : 121-130, 1975.

Značná část pracujících našeho zemědělství, větší v státním, menší v družstevním sektoru, si je vědoma existujících rozdílů mezi pracovníky státních statků a členy JZD. K zmírnění tohoto rozdílu nepochybně přispěla realizace výnosu federálního ministerstva k usměrňování vývoje odměn za práci a poskytování zemědělských výrobků v jednotných zemědělských družstvech. Nepoměrně menší váha tu připadá, a to v obou sektorech, na ryze družstevní faktor, tj. lepší poměr k práci v souvislosti se vztahem k skupinovému vlastnictví v JZD. Naproti tomu roste, zvláště mezi mladými družstevníky, váha výhod a práv vyplývajících ze zaměstnaneckého poměru v průmyslu či na statcích. Výzkum dále prokázal, že většina pracovníků státních statků nejvíce ani teoretický zájem o přechod ze statků do družstva. I to svědčí o postupném stírání rozdílů v pracovních a existenčních podmínkách v obou sektorech našeho socialistického zemědělství. Výjimku tu tvoří technici, kteří jsou s prací na statku více nespokojeni než spokojeni. A to jednak z důvodů platových a jednak proto, že mají za to, že stávající systém řízení na statcích brání v uplatnění jejich iniciativy a schopností a znemožňuje plné jejich pracovní využití.

Коллектив (Научно-исследовательский институт сельского хозяйства и продовольствия, Прага). *Различия между работниками госхозов и членами ЕСХК*. Сбор. УВТИ - Sociol. zeměd. 11 (2): 121-130, 1975.

Значительная часть наших с/х работников (больше в государственном, меньше в кооперативном секторах) сознает, что существуют различия между работниками госхозов и членами ЕСХК. Для сглаживания этой разницы, бесспорно, помогло осуществление постановления Федерального министерства о регулировании премий за работу и предоставлении с/х продуктов в ЕСХК. Гораздо меньший вес приходится (в обоих секторах) на чисто кооперативный характер, т. е. лучшее отношение к труду с точки зр. коллективной собственности в ЕСХК. В противоположность тому, растет (особенно среди молодых членов кооперативов) значение преимуществ и прав, вытекающих из служебных отношений в промышленности или в госхозах. Как показало обследование, большинство госхозов не проявляет даже теоретического интереса к переходу от госхоза к кооперативам. Это тоже свидетельствует о постепенном

стирании раздичий в трудовых и бытовых условиях в обоих секторах нашего социалистического сельского х-ва. Исключение составляют техники, которые большей частью недовольны работой в госхозе: как из денежных соображений, так и из-за мнения, что существующая система управления госхозами мешает их инициативности и способностям, не позволяя им полностью проявить себя в труде.

Kollektiv (Forschungsinstitut für Ökonomik der Land- und Nahrungsmittelwirtschaft, Praha). *Existierende Unterschiede zwischen den Arbeitern der volkseigenen Güter und den Mitgliedern der LPG*. Sbor. ÚVTI - Sociol. zeměd. 11 (2) :121-130, 1975.

Ein wesentlicher Teil der Arbeitstätigen unserer Landwirtschaft, ein größerer Teil in dem staatlichen und ein geringerer in dem genossenschaftlichen Sektor ist sich der existierenden Unterschiede zwischen den Arbeitern der volkseigenen Güter und den Mitgliedern der LPG bewußt. Zur Minderung dieses Unterschieds trug zweifellos die Realisation des Erlasses des Föderalministeriums zur Regelung der Entwicklung der Arbeitsentlohnungen und Gewährung landwirtschaftlicher Produkte in den landwirtschaftlichen Produktionsgenossenschaften bei. Eine unverhältnismäßig geringere Wichtigkeit, und zwar in beiden Sektoren, entfällt hier auf den rein genossenschaftlichen Faktor, d. i. ein besseres Verhältnis zur Arbeit im Zusammenhang mit der Beziehung zu dem Gruppeneigentum in den LPG. Demgegenüber steigt, insbesondere bei den jungen Genossenschaftsbauern, die Wichtigkeit der Vorteile und Rechte, die aus dem Angestelltenverhältnis in der Industrie oder in den Gütern erfolgt. Die Untersuchung bewies weiter, daß die meisten Arbeiter der volkseigenen Güter auch kein theoretisches Interesse um den Übergang von den Gütern in die Genossenschaft zeigen. Auch das zeugt von einem schrittweisen Aufheben der Unterschiede in den Arbeits- und Existenzbedingungen in den beiden Sektoren unserer sozialistischen Landwirtschaft. Eine Ausnahme sind hier die Techniker, die mit der Arbeit im Staatsgut mehr unzufrieden als zufrieden sind. Und zwar einmal aus Gehaltsgründen und einmal deshalb, daß sie der Meinung sind, daß das bestehende Leitungssystem in volkseigenen Gütern sie bei der Anwendung ihrer Initiative und Fähigkeiten hindert und ihnen die volle Arbeitsausnutzung unmöglich macht.

Adresa autorů:

Kolektiv pracovníků Výzkumného ústavu ekonomiky zemědělství a výživy, (Z. A.), Mánesova 75, 120 58 Praha 2